

Handläggare
Sofia Forsberg
Telefon: 08-50824836

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2017-11-23

Motion om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning

Svar på remiss från Kommunstyrelsen (dnr 1039-2017)

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar att lämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Anna Mattsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen behandlar en motion från Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Johanna Sjö, Markus Nordström, Jan Tigerström, Yvonne Fernell-Ingelström, Johan Andréasson, Christina Elffors Sjödin och Börje Häggman (samtliga M) gällande att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning.

Förvaltningen ställer sig positiv till några av motionsförslagen så som att öka socialtjänstens tillgänglighet genom att utveckla och implementera e-tjänster samt att inom ramen för samhällsorienteringen för nyanlända lägga ett tydligt fokus på jämställdhet och kvinnors och barns rättigheter.

Vad gäller flera av motionens förslag så som införandet av en jobbpeng för jobbcoacher, tidsgräns för svenskundervisning samt uttalade tidsgränser avseende bland annat sökandes träff med arbetsmarknadshandläggare samt kompetenshöjande insatser så ställer sig förvaltningen tveksam. Förvaltningens erfarenhet är att

det är av stor vikt att kunna ge personer med en ofta sammansatt och komplex problematik individuell stöd och att det finns utrymme för individuella lösningar. Förvaltningen uppfattning är att det inte skulle gagna dessa individer att detaljstyra stöd och insatser genom uttalade tidsgränser.

Flera av motionens förslag så som införandet av en entreprenörshub samt stöd till nyföretagare är det svårt för förvaltningen att uttala sig om. Uppdrag som dessa sorterar idag under Stockholm Business Region (SBR) och Arbetsmarknadsförvaltningen.

Bakgrund

Remissen ”Att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning” har överlämnats för remittering till Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning, Älvsjö stadsdelsförvaltning, Skärholmens stadsdelsförvaltning, till Arbetsmarknadsnämnden, till Socialnämnden och till Stadsledningskontoret. Remissen inkom till Kommunstyrelsen 12 juni 2017. Remisstiden löper fram till 2 december 2017.

Ärendet

I motionen beskriver motionsförfattarna hur Stockholm är en stad som präglas av mångfald något som är positivt och stärker Stockholm som internationell storstad. Samtidigt med denna utveckling beskriver motionsförfattarna att ett utanförskap växer fram som särskilt sätter unga och utrikes födda i en svår situation och att etablering- och integrationsstärkande insatser måste stärkas. Att personer drabbas av arbetslöshet och hamnar i ett bidragsberoende är negativt både för individen och samhället. Motionsförfattarna lyfter sambandet mellan ett gott företagsklimat och lyckad integration och uttrycker oro över en negativ utveckling för Stockholms företagsklimat.

Att ha ett arbete har många positiva effekter både för samhället och för individen. På en samhällsnivå stärks samhällsekonomin och resurserna för välfärden, för individen bidrar ett arbete till att stärka makten över livet, stärker gemenskapen och medför känsla av att vara behövd. Motionsförfattarna lyfter också att ett arbete är en frihetsfråga då det möjliggör för de enskilde att uppnå drömmar och mål.

Motionsförfattarna betonar den politiska ståndpunkten att alla som kan arbeta också ska göra det. Att den utgångspunkten har bidragit

till att göra Sverige till det starka land det är idag och att arbete alltid ska löna sig mer än att inte göra det.

En strukturell svårighet på svensk arbetsmarknad som motionsförfattarna lyfter är svårigheter för människor med bristande/ingen erfarenhet att etablera sig på arbetsmarknaden. Lösningen som motionsförfattarna ser är att trösklarna måste bli lägre och vägen in på arbetsmarknaden kortare.

Motionsförfattarna påtalar att med den stora migrationsström som kommit till landet kommer det även utmaningar. Hållningen ska även fortsatt vara att erbjuda skydd till utsatta människor på flykt men kraven och möjligheterna på att bli självförsörjande måste upprätthållas.

Auktorisera utförare av Vuxenutbildning för att människor ska komma i arbete

Den svenska arbetsmarknaden har sedan 1990-talet genomgått stora förändringar där kraven på omställning blir allt viktigare. Vuxenutbildningen får därmed en mycket viktig roll.

En ytterligare följd av den stora migrationen är att behovet av vuxenutbildning ökat stadigt.

En annan utmaning är enligt motionsförfattarna att Stockholms arbetsmarknad har matchningssvårigheter då efterfrågan på högutbildade personer är större än utbudet och efterfrågan på personer med lägre/ingen utbildning sjunker. Att erbjuda utbildning kan bidra till en lösning men det är av stor vikt att rätt utbildning erbjuds den enskilde i det avseendet att det som erbjuds ska svara upp mot arbetsmarknadens efterfrågan.

För att säkra kvaliteten på vuxenutbildning föreslår motionsförfattarna att dagens upphandling enligt LOU (lagen om offentlig upphandling) ersätts av en auktorisationsmodell där fastställda kvalitetskrav måste uppfyllas. Genom detta kan krav ställas på att de utbildningar som erbjuds är arbetsmarknadsinriktade och leda till jobb. Utbildningsanordnare som inte uppfyller kvalitetskraven kan rensas bort genom löpande uppföljningar.

Ytterligare ett förstärkningsinstrument blir att införa en modell där ersättningen till utbildningsanordnare delvis är resultatbaserad utifrån om eleven klarar godkänt betyg. Därtill bör en matchningspeng implementeras som utgår till

utbildningsanordnaren om eleven erhåller ett varaktigt arbete (om minst 4 månader) senast 2 månader efter avslutad utbildning.

Korta vägen från bidrag till jobb, skärp kraven på bidrag och konkurrensutsätt Jobbtorg

Motionsförfattarna beskriver att andelen personer som uppbär ekonomiskt bistånd ligger på en rekordlåg nivå och att sysselsättningen ökar, vilket är positivt. I tillägg så är skillnaderna mellan de olika stadsdelarna stora där vissa ytterstadsstadsdelar fortsatt har en hög andel hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd.

Motionsförfattarnas uppfattning är att det finns en andel arbetssökande som inte har rätt till a-kassa och som därmed blir hänvisade till att ansöka om ekonomiskt bistånd. Denna grups främsta stödbehov ligger i att få ett arbete och att det skulle vara lämpligt att införa en ordning när dessa personer efter en grundutredning av en socialsekreterare erbjuds ett möte med en arbetsmarknadshandläggare inom två dygn. Därtill bör personer som söker ekonomiskt bistånd erbjudas kompetenshöjande åtgärder såsom praktik inom fem dagar.

Motionsförfattarna vill också strama upp kraven på personer som uppbär ekonomiskt bistånd och att dessa personer ska ta arbeten som erbjuds. Undantag behöver naturligtvis göras för till exempel sjuka personer. För de personer som inte deltar i erbjudna aktiviteter bör i högre grad befintlig lagstiftning användas som ger utrymme att sänka försörjningsstödet.

Motionsförfattarnas uppfattning är att dessa ökade krav på motprestation kommer bidra till att motverka utanförskap och förbättra integrationen.

Den riksnorm som finns avseende ekonomiskt bistånd får inte understigas men kan överstigas. Motionsförfattarna framhåller att detta bör göras med restriktivitet.

Ytterligare en åtgärd som föreslås av motionsförfattarna är att ge personer med ekonomiskt bistånd möjlighet att starta eget företag utan att detta ska påverka deras bistånd. Denna åtgärd ska vara behovsprövad, tillämpas under en begränsad tid och måste godkännas.

Motionsförfattarna lyfter värdet av att effektivisera socialtjänsten genom att ge medborgare möjlighet att kontakta sin handläggare via internet och att ansöka om bistånd via en app. Förslagsvis införs

detta initialt inom ekonomiskt bistånd för att därefter möjligen införas även inom socialtjänstens andra områden.

Jobbtorgs uppdrag kan vidareutvecklas avseende kvalitativ resultatförbättring. Särskilt bör en översyn ske av avslutsorsaker där arbete ska vara det tydliga målet. I dagsläget kan avslutsorsaker vara även andra omständigheter än erhållet arbete.

Jobbtorg behöver också se över de insatser som erbjuds så att den i högsta möjliga utsträckning svarar mot den målgrupp de möter. Motionsförfattarna lyfter att gruppen utrikesfödda i målgruppen vuxit och att detta kan medföra att insatserna behöver justeras.

Motionsförfattarna framhåller de positiva effekterna av konkurrens genom fler utförare och förordar att jobbtorg konkurrensutsätts. För att stärka kvaliteten ytterligare införs resultatstyrning som medför att endast utförare med en god kvalitet kan fortsätta ges uppdrag och som ytterligare en förstärkning införs jobbpeng som följer den arbetssökande. Motionsförfattarna lyfter att Nacka kommun framgångsrikt använd denna kombination av insatser.

Minska klyftan mellan inrikes och utrikes födda

Motionsförfattarna lyfter värdet av att redan i det akuta skedet av ett mottagande av personer på flykt arbeta med effektiva insatser för svenskkunskaper, bostad, skolgång och arbetsmarknadsintroduktion.

Många nyanlända har erfarenheter som egna företagare vilket är en tillgång som bör tillvaratas. De hinder som dessa personer upplever i form av språkbarriärer, glest nätverk och finansieringssvårigheter behöver hanteras. Genom inrättandet av en sk entreprenörshub ges dessa personer möjlighet att få råd, träffa branschfolk, få tillgång till seminarier och workshops samt tillgång till tolk.

Motionsförfattarna lyfter en framgångsrik modell från Australien där språkundervisning kombineras med arbetsmarknadsinsatser och förordar införandet av en liknande modell. Motionsförfattarna uppger att så mycket som 60% av de som deltagit i den australiska modellen gick vidare till arbete eller studier.

Vidare lyfter motionsförfattarna ett pilotprojekt i Stockholm där utrikesfödda får möjlighet att kombinera språkträning med arbete. Ett samarbete med ett företag inom hushållsnära tjänster ger deltagarna möjlighet till arbete. Motionsförfattarna uppmanar fler sådana samarbeten.

För att stärka den enskildes incitament att ta till sig kunskaper som leder till självförsörjning anser motionsförfattarna att möjligheten till avtrappning i bidrag och etableringsersättning bör utredas för enskilda som uppnår tillräckliga resultat.

Motionsförfattarna lyfter vikten av samhällsorientering för nyanlända. Detta bör vara obligatoriskt och avslutas med ett kunskapsprov. Särskilt viktigt är att samhällsorienteringen lyfter jämställdhet, hedersrelaterat förtryck och kvinnors och barns rättigheter. För de som inte deltar i undervisningen kan det bli fråga om sänkt ersättning och att den enskilde inte slussas vidare till andra offentliga åtgärder.

Motionsförfattarna föreslår förbättringar avseende etableringsreformen. Kommuner som vill och har möjlighet ska ha möjlighet att ta över ansvaret med etablering och då erhålla ekonomiskt stöd från staten. Motionsförfattarnas bedömning är att Stockholm har goda förutsättningar att ta över ansvaret då näringslivet är starkt och arbetsmarknaden växande. Förslagsvis skulle fristående aktörer kunna utföra uppdraget genom en resultatbaserad modell.

Motionsförfattarna lyfter utmaningen med att personer som fått uppehållstillstånd erhåller en rad ersättningar i efterskott så som etableringsersättning, bostadstillägg för singelhushåll och barnbidrag. I avvaktan att dessa bidrag betalas ut är den enskilde hänvisad till att söka ekonomiskt bistånd. Konsekvensen bli att den enskilde blir ersätt dubbelt när bidragen väl betalas ut. För att motverka dubbla ersättningar har Vansbro kommun infört att enskilda erhåller ett så kallat förskottslån istället för ekonomiskt bistånd i avvaktan att statliga bidrag betalas ut. Motionsförfattarna förordar införandet av denna modell även i Stockholm.

Utöver dessa åtgärder yrkar motionsförfattarna

- att socialnämnden ges i uppdrag att upprätta rutiner för att genomföra hembesök hos personer som söker försörjningsstöd i Stockholm
- att arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att införa en tidsbegränsning för hur länge en person är berättigad svenskundervisning

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för socialtjänst.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens uppfattning är att det redan idag finns ett stort utbud av utförare av vuxenutbildning samt att merparten av dessa är av god kvalitet. Förvaltningens ståndpunkt avseende konkurrensutsättning i syfte att höja kvalitet och att bättre svara upp mot arbetsmarknaden är att detta idag inte är påkallat.

Vad gäller förslaget om en auktorisationsmodell så förordar förvaltningen istället att vikt läggs vid att följa upp hur många enskilda som går vidare till arbete och egen försörjning. Förvaltningen ser ett behov av att utveckla en strukturerad uppföljning av utbildningsanordnarnas kvalitet.

Förvaltningens uppfattning är inte att kopplingen mellan ersättningsmedel till utbildningsanordnarna och studieresultat är så tydlig som motionärerna menar. Förvaltningens ståndpunkt är att såväl ersättningsmodellen som matchningspengen kan ge signaler om att varken student eller utbildningsanordnare har en önskan om studierna ska bli framgångsrika. Likaså kan förvaltningen tycka att resonemanget om att personer som lyckats med sina studier och därmed bör gå ut i egen försörjning inom en snäv tidsram är tveksam. Förvaltningens erfarenhet är att resonemanget bortser från kringliggande faktorer så som läget på arbetsmarknaden vilket även det inverkar på individens möjlighet att inträda på arbetsmarknaden.

Vad gäller förslaget om att enskilda som uppbär ekonomiskt bistånd bör få träffa en arbetsmarknadshandläggare inom två dygn så önskar förvaltningen ett förtydligande vad arbetsmarknadshandläggare avser. I dagsläget får enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd träffa en handläggare så snart som möjligt, oftast redan inom ett par dagar efter att ansökan inkommit. Förvaltningens mottagningsenhet har som regel att erbjuda en besökstid inom två veckor men detta sker oftast än mer skyndsamt. Handläggaren utreder rätten till bistånd och behovet av andra insatser. Om socialsekreteraren bedömer att personen är arbetsför och arbetssökande ska personen skriva in sig på Arbetsförmedlingen och på Jobbtorg så snart som möjligt. Vad gäller Jobbtorg har de informationsmöten varje vecka. Förvaltningen är tveksam till förslaget om att personer ska erbjudas kompetenshögjande insatser inom fem dagar. Förvaltningens erfarenhet är att det är av stor vikt att insatser föregås av en nogsam utredning och kartläggning och att det är särskilt viktigt i ärenden med personer som står långt från arbetsmarknaden. Förvaltningen ställer sig därmed tveksam till förslaget även om förvaltningen delar

uppfattningen att den enskilde inte gynnas av att hamna i ett längre vakuum utan att insatser inleds.

Förvaltningen arbetar med ett tydligt mål om att stötta personer som erhåller ekonomiskt bistånd till egen försörjning. Förvaltningens hållning är att enskilda som erbjuds ett arbete men väljer att tacka nej därmed heller inte har rätt till ekonomiskt bistånd.

Förvaltningens arbete bedrivs därmed redan i linje med det förslag motionsförfattarna ger.

När det gäller riksnormen arbetar förvaltningen redan idag enligt de nivåer som rekommenderas i riksnormen och undantag från detta görs mycket restriktivt.

När det gäller förslaget kring nyföretagande kan den enskilde erhålla stöd genom Arbetsförmedlingen samt ekonomiskt bistånd den första månaden. Förvaltningens uppfattning är att det inte faller inom ramen för kommunens ansvar att finansiera en enskild persons egna företagande.

Vad gäller motionens förslag om hembesök vill förvaltningen förtydliga att hembesök redan genomförs i syfte att fastställa att den enskilde bor där den uppger, att utreda hushållssammansättningen samt att säkerställa att eventuella barn har en skälig levnadsnivå. Förvaltningen menar att ett hembesök alltid fordrar ett tydligt syfte.

Förvaltningen ställer sig mycket positiv till motionens förslag kring att utveckla socialtjänstens tillgänglighet genom att införa e-tjänster.

Vad gäller synpunkterna kring hur Jobbtorg redovisar sin statistik så håller förvaltningen med motionärerna om att det finns ett behov av större tydlighet. Förvaltningen delar invändningen kring att avslutsorsak behöver förtydligas så att det framgår huruvida aspiranten avslutas med anledning av att den gått vidare till självförsörjning genom arbete eller studier eller om avslutsorsaken är någon annan.

Förvaltningen ställer sig tveksam till förslaget om att införa en jobbpeng för jobbcoacher. Förvaltningen framhåller att de personer som jobbcoacher idag har uppdrag kring ofta har en komplex och sammansatt problematik vilket medför väl avvägda och individuella stödinsatser från coachen. Förvaltningen ser inte fördelar med att ett bonusliknande system införs då det skulle kunna medföra ett Svarte Petter liknande efterspel där svårmatchade aspiranter med omfattande problematik inte får den hjälp de behöver.

Motionens förslag kring att införa en entreprenörshub faller enligt förvaltningen inte inom ramen för stadsdelsförvaltningens uppdrag utan bör i så fall uppdras till SBR och Arbetsmarknadsförvaltningen

Förvaltningen avvisar förslaget om att införa en tidsgräns för svenskundervisning liksom att avsluta samhällsorienteringen med ett kunskapstest. Förvaltningen menar att detta inte ger utrymme för de individuella utmaningar som olika personer kan ha avseende att inhämta ny kunskap.

Förvaltningen ställer sig mycket positiv till att det inom ramen för samhällsorienteringen finns ett tydligt fokus på jämställdhet, hedersproblematik och kvinnors och barns rättigheter.

Vad gäller motionens skrivningar kring etableringsersättning så är den kostnaden något förvaltningen återsöker och får statsbidrag för.

Bilagor

1. Remissbrev inklusive bilagor